

การฟื้นฟูอุตสาหกรรมการพิมพ์หลังวิกฤติอุทกภัย 2554

ด้วยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีได้รับมอบหมายภารกิจจากรัฐบาลและมีจิตอาสาที่จะร่วมมือกันช่วยเหลือฟื้นฟูความเสียหายของชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมหลังวิกฤติการน้ำท่วมครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นช่วงปลายปี 2554 ในหลายพื้นที่บริเวณภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย โดยเฉพาะกับกรุงเทพฯและปริมณฑล เนื่องจากมีบุคลากร อาจารย์ และนักศึกษาจำนวนมากพอที่จะสามารถร่วมมือกันปฏิบัติงานฟื้นฟูได้ โดยอาจบูรณาการกับการเรียนการสอนในแต่ละสาขา หรือสอดแทรกในภาคปฏิบัติของรายวิชาต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสร้างเสริมกิจกรรมของนักศึกษาในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนหรืออุตสาหกรรม ซึ่งก็เป็นประโยชน์แก่ตัวนักศึกษาเอง เพราะจะทำให้นักศึกษาได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องแนวทางปฏิบัติเมื่อประสบปัญหาน้ำท่วม เสริมสร้างประสบการณ์ให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่เก่งและดี สามารถแก้ไขปัญหา หรือเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติในครั้งต่อไป มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความภูมิใจในสาขาวิชาชีพของตน

ด้วยเหตุนี้ แต่ละหน่วยงานจึงมีโครงการที่จะช่วยเหลือฟื้นฟูชุมชนหรือโรงงานอุตสาหกรรมตามความถนัดของแต่ละสาขา ภาควิชาเทคโนโลยีการพิมพ์และบรรจุภัณฑ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ยินดีรับภารกิจนี้ จึงมีแนวคิดที่จะสำรวจโรงพิมพ์ที่ประสบปัญหาน้ำท่วม เพื่อหาแนวทางจัดการฟื้นฟูตามศักยภาพที่จะช่วยเหลือได้ ดังนั้น เมื่อวันศุกร์ที่ 9 ธันวาคม 2554 รศ.ดร.สุชปา เนตรประดิษฐ์ ผศ.ดร.รัชฎาวรรณ นิมนวล และ คุณรัศมี นาคทับทิม พร้อมนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน จึงเดินทางไปตรวจเยี่ยมและสำรวจสภาพโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นอันดับแรก เพราะได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมอย่างหนัก ตั้งแต่วันที่ 22 ตุลาคม จนถึง 30 พฤศจิกายน เนื่องจากอยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี และเป็นแหล่งผลิตเอกสารทางการศึกษาที่สำคัญของมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งหนึ่งของประเทศ

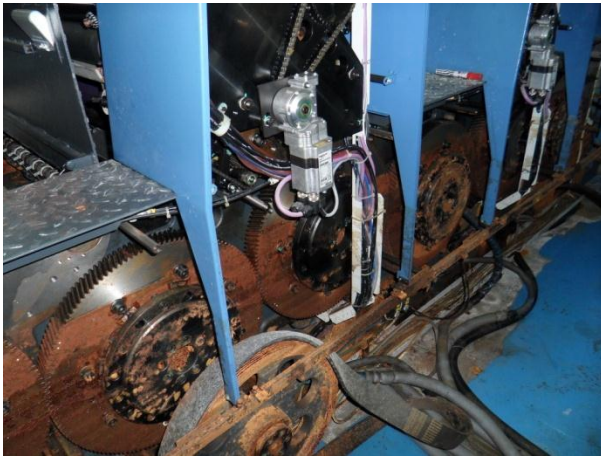

จากการบอกเล่าของคุณพิษณุ นภากร หัวหน้าฝ่ายผลิต โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำให้ทราบว่า โรงพิมพ์มีน้ำท่วมสูงประมาณ 1.60 เมตรในบริเวณรอบนอก ส่วนภายในโรงพิมพ์ชั้นล่างจมน้ำสูงราว 1 เมตร ถึงแม้ว่าทางโรงพิมพ์ได้จัดการก่อสร้างกำแพงอิฐบล็อกที่ด้านหน้าและบริเวณรอบ ซึ่งสูงกว่า 1 เมตรแล้ว แต่ก็ไม่สามารถป้องกันได้ เพราะน้ำที่มีมวลมหาศาลได้ดันจากชั้นใต้ดินขึ้นทางพื้น และซึมตามรอยแตกหรือรอยแยกของพื้น เข้าภายในโรงพิมพ์อย่างรวดเร็ว จนไม่สามารถทำการเคลื่อนย้ายเครื่องจักรขึ้นสู่ที่สูงได้ทัน และได้ยักวัสดุทางการพิมพ์เช่นกระดาษและสิ่งพิมพ์ต่างๆบางส่วนขึ้นชั้นบน บางส่วนได้หนุนด้วยพาเลทหลายชั้น ส่วนเครื่องพิมพ์ระบบดิจิทัลที่ทางบริษัทผู้จำหน่ายได้มาแยกชิ้นส่วนและขนย้ายขึ้นชั้น 2 ได้ทันเวลา ทำให้เครื่องพิมพ์ออฟเซต 4 สี จำนวน 1 เครื่อง เครื่องพิมพ์ 1 สี จำนวน 5 เครื่อง เครื่องตัดกระดาษ จำนวน 2 เครื่อง เครื่องเย็บลวด จำนวน 3 เครื่อง เครื่องโดคัท 1 เครื่อง เครื่องพับ 1 และเครื่องไสสันทากาว 1 เครื่อง เสียหายทั้งหมด โดยส่วนที่เป็นเหล็กขึ้นสนิม และบางเครื่องน้ำท่วมสูงถึงลูกปืนหัวโม ทำให้เฟืองเกิดความเสียหายทั้งหมด ชุดตู้ไฟและสายไฟของเครื่องจักรทุกเครื่องแช่น้ำเป็นระยะเวลานาน จึงทำให้สายไฟขาด ชำรุด และใช้งานไม่ได้ สิ่งที่จัดการได้ทันคือ การถอดมอเตอร์ของเครื่องจักรทุกเครื่องออก นอกจากนี้ กระป๋องหมึก และถังน้ำยาสารเคมีต่างๆ ที่เก็บไม่ทัน ก็หกกรวไหลไปทั่วห้องพิมพ์และปะปนไปกับน้ำที่ท่วม

ในการสำรวจครั้งนี้ เพื่อเก็บข้อมูลมาระดมสมองวางแผนปฏิบัติงานช่วยเหลือฟื้นฟูตามกำลังและความถนัดของแต่ละสาขา หรือแต่ละสถานประกอบการพิมพ์ที่อาจร่วมมือกันได้ พบว่า ทางโรงพิมพ์ได้ทำความสะอาดครั้งใหญ่ไปแล้ว เนื่องจากต้องเร่งรีบหลังจากที่เรียกบริษัทประกันภัยเข้ามาประเมินความเสียหาย อาคาร สาธารณูปโภค อุปกรณ์ และเครื่องจักรต่างๆ ขณะนี้ทางโรงพิมพ์กำลังอยู่ในระหว่างจัดการซ่อมแซมเครื่องจักร ตู้แผงวงจรไฟฟ้าหลัก ตู้คอมพิวเตอร์เซอร์เวอร์ และปรับปรุงส่วนอาคาร. เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่พนักงาน โชคดีที่ตู้แผงวงจรไฟฟ้าลอยติดตั้งอยู่ที่สูง จึงไม่เสียหายจากน้ำท่วม ส่วนเครื่องพิมพ์ 4 สีเครื่องใหม่ (KBA) ก็มีอัตราเสี่ยงสูงหากจะซ่อมแซมเพื่อให้ใช้พิมพ์ได้ใหม่ เพราะ น้ำท่วมสูงถึงโม เฟือง ลูกกลิ้ง ไซ้ สายพาน และกริปเปอร์ หรือชิ้นส่วนเหล็กทั้งหลายได้รับความชื้นจนเกิดสนิม ซึ่งต้องตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้เชี่ยวชาญของผู้ผลิตเครื่อง ว่าการซ่อมหรือเปลี่ยนชิ้นส่วน ซึ่งอาจมีผลต่อคุณภาพงานพิมพ์ได้ในอนาคต

สภาพความเสียหายอื่นๆ ที่พบเห็น ได้แก่ กระจกขาใหม่ในท่อจำนวนหลายริม ได้รับความชื้นจนอ่อนตัวหรือโค้งงอจนไม่สามารถใช้พิมพ์ได้ ทั้งๆที่ได้ยกจนพ้นจากระดับน้ำท่วมแล้ว ชั้น โต๊ะ แก้วที่เป็นไม้เสียหายทั้งหมด พื้นโรงพิมพ์ซึ่งปูด้วย Epoxy ก็โก่งบวม ไม่เรียบ และมีรอยแตกร้าว ปลั๊กไฟซึ่งอยู่ที่ต่ำโดนน้ำท่วมก็ใช้การไม่ได้ และบริเวณผนังทั่วไปก็ยังมีคราบเชื้อรา แต่ที่เป็นอุปสรรคในการฟื้นฟูขณะนี้ คือระบบกระแสไฟฟ้าที่ยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากต้องตัดระบบไฟฟ้าบางส่วนของชั้นล่าง เพื่อตรวจสอบสภาพการรั่วไหลของไฟฟ้านอกจากนี้ ระบบสายไฟที่เดินแบบฝังภายในผนังหรือกำแพง ก็ทำให้ยากแก่การตรวจสอบอีกด้วย โดยโรงพิมพ์ได้เร่งต่อไฟฟ้าเพื่อให้เพียงพอสำหรับระบบแสงสว่างเพื่อให้ทำงานอื่นได้ก่อน

คุณพิษณุ แจ้จว่าทางผู้บริหารโรงพิมพ์มีแผนมาตรการป้องกันระยะยาว คือ การประเมินสถานการณ์ภัยพิบัติในอนาคต เพื่อการวางผังโรงงานใหม่ในการป้องกันน้ำท่วม การหาแนวทางแก้ไขในระหว่างการปรับปรุงอาคาร ได้แก่ การยกปลั๊กไฟให้สูงขึ้นจากระดับน้ำท่วมหรือสูงจากพื้น 1.2 เมตร การปรับพื้นโรงพิมพ์ให้สูงขึ้น หรือการหาพื้นที่ใหม่ที่ยกระดับขึ้นเพื่อขยายโรงพิมพ์ การเดินสายไฟลอยในท่อโดยไม่ฝังในผนัง การยกตู้คอมพิวเตอร์แอร์ให้สูงขึ้น การนำตู้ไฟฟ้าหลักไปติดตั้งไว้ที่ชั้น 2 การจัดเก็บคลังวัตถุดิบและสารเคมีไว้ที่ชั้นบน เป็นต้น ส่วนแนวทางป้องกันสำหรับปัญหาน้ำท่วมครั้งต่อไป คือ การเคลื่อนย้ายเครื่อง หรือขนย้ายทุกอย่างขึ้นชั้นบน ส่วนเครื่องจักรที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ ก็ใช้วิธีการถอดมอเตอร์ บี้มลม และชุดสายไฟของเครื่องจักรออกไปไว้ที่ชั้นบน การเปลี่ยนจาก pallet ไม้เป็นพลาสติกเพื่อป้องกันความเสียหายจากการแช่น้ำ เป็นต้น

สำหรับแนวทางการฟื้นฟูที่คณาจารย์และนักศึกษาสามารถช่วยเหลือได้ เพื่อให้โรงพิมพ์กลับมาใช้งานได้โดยเร็ว คือการฟื้นฟูเครื่องมือ เครื่องจักรที่ยังสามารถใช้งานได้ เช่น การถอดชิ้นส่วนที่สามารถถอดได้ เพื่อนำมาล้างด้วยน้ำมัน ชัดคราบสนิม ถ่ายน้ำมันเครื่องใหม่ เป่าลมให้แห้ง ฯลฯ ส่วนนักศึกษาสาขาวิชาด้านวิศวกรรม ก็อาจช่วยซ่อมแซมเครื่องจักรและอุปกรณ์เฉพาะชิ้นส่วนที่สามารถซ่อมได้ ช่วยซ่อมแซมและปรับปรุงระบบไฟฟ้าที่เกิดความเสียหาย และซ่อมเครื่องไฟฟ้าอื่นๆ ส่วนอุปกรณ์หรือเครื่องจักรที่ได้รับความเสียหายมาก ก็ต้องเรียกช่างจากบริษัทผู้ผลิตเข้ามาประเมินความเสียหาย สำหรับเครื่องจักรใหม่ ทางโรงพิมพ์มีแนวทางจัดการ 3 วิธี คือ 1) โรงพิมพ์หาช่างซ่อมเอง 2) ให้บริษัทผู้ผลิตนำเครื่องมือมาซ่อมที่โรงพิมพ์ หรือ 3) ซื้อเปลี่ยนเครื่องจักรใหม่ อย่างไรก็ตาม ทางโรงพิมพ์จะได้รับค่าชดเชยความเสียหายจากบริษัทประกันภัยเป็นเงิน ตามมูลค่าความเสียหายที่ทำกรมธรรม์ไว้ในแต่ละเครื่อง

ทางภาควิชาฯ จึงมีโครงการนำคณาจารย์และนักศึกษาไปร่วมฟื้นฟูสภาพโรงพิมพ์ที่ประสบปัญหา น้ำท่วมจนเกิดความเสียหาย โดยเริ่มที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นแห่งแรก ซึ่งได้วางแผนเบื้องต้นที่จะจัดนักศึกษา (ชั้นปี 3-4) กลุ่มละประมาณ 10 คนต่อ 1 วัน สลับหมุนเวียนกันเดินทางไปช่วยเหลือฟื้นฟูสภาพ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร สภาพอาคาร สภาพพื้นที่ และสภาพแวดล้อมของโรงพิมพ์สัปดาห์ละ 1 วัน แล้ว จะทำการสำรวจหาโรงพิมพ์อื่นๆ ที่ได้รับความเสียหายและต้องการความช่วยเหลืออีก โดยทำแบบสำรวจความต้องการและกระจายข้อมูลผ่านทาง website ของภาควิชาฯ และคณะฯ ต่อไป